

MAGYAR BOTANIKAI LAPOK

(UNGARISCHE BOTANISCHE BLÄTTER)

Kiadja és szerkeszti: — Herausgeber u. Redakteur:

Főmunkatársak: — Hauptmitarbeiter:

Dr. Degen Árpád.

Dr. Gyórfy István. — Dr. Lengyel Géza.

Bizományban: — in Commission:

Németországban: — Für Deutschland: Bei MAX WEG-nél Leipzig, Königstrasse Nr. 3.

XXIX. kötet 1930. évfolyam. ♦ BUDAPEST. ♦ N°. 1—12. sz.
Band 1930. Jahrgang. ♦

Néhány újabb *Thymus*-alakról.

Über einige neuere *Thymus*-Formen.

Irta: { **Lyka Károly** (Budapest).
Vou: {

Három évvel ezelőtt a Magyar Botanikai Lapok Degen-kötetében (XXV. k. 1926. évf. 39—47. l.) táblázatos kimutatást közöltem oly *Thymus*-alakokról, amelyek kopasz, szőrös vagy közbülső alakokban fordulnak elő és párhuzamos formáknak tekintendők, mert e szőrözeti különbségektől eltekintve minden más jellemvonásuk azonos.

Azóta megint néhány ezer *Thymus*-példányt vizsgálhatam át és ennek eredményeként megbővíthetem a fentjelzett „párhuzamos alakok” számát a következőkkel:

Vor drei Jahren habe ich in den Ung. Botan. Blättern (XXV. 1926:39—47) eine tabellarische Übersicht über *Thymus*-Formen veröffentlicht, welche in kahlen, behaarten oder zwischen diesen stehenden Formen erscheinen und als Parallelförmigkeiten aufzufassen sind, da an ihnen ausser diesen Behaarungsunterschieden alle übrigen Charaktermerkmale die gleichen sind.

Seit dieser Zeit habe ich abermals Gelegenheit gehabt einige Tausend *Thymus*-Exemplare untersuchen zu können, das Ergebnis ist, dass ich die Zahl der oben erwähnten Parallelförmigkeiten noch mit den Folgenden bereichern kann.

1. *Thymus brachyphyllus* OPIZ f. *Zsákianus* m. Tota planta pilis longis patentibus, diametrum rami aequantibus vel superantibus tecta, ceterum ut *Th. brachyphyllus* OPIZ f. *natronatus* LYKA, cuius formam parallelam pilosam sistit. — Hungaria, com. Bihar, in pascuis natronatis Nagyszik pr. Sárrét-Udvári, ubi 19. VII. 1926 leg. Z. ZSÁK.

2. *Thymus decipiens* H. BRAUN f. *Kovátsü* DEGEN. Tota planta

pilis longis patentibus, diametrum rami aequantibus vel superantibus tecta, ceterum ut *Th. decipiens* H. BRAUN f. *pachyneurus* LYKA, cuius formam sistit parallelam omnino pilosam. — Hungaria, com. Pest, in monte Rókahegy ad Békásmegyert, ubi 29. VI. 1924 leg. A. de DEGEN.

3. *Thymus clivorum* LYKA f. *Trautmanni* m. Pili ramorum horizontaliter patentibus breves, ceterum ut *Th. clivorum* LYKA f. *Borosianus* LYKA. — Hungaria, com. Baranya, in monte Nagyharsányhegy, leg. R. TRAUTMANN.

Ez az utóbbi alak úgy viszonylik a f. *Borosianus*-hoz, mint az ugyancsak ezen alakkörbe tartozó f. *diversipellis* LYKA magához a tőalakhoz.

Miután ez a három új alak szőrözeti viszonyainál fogva különbözik legközelebbi rokonaitól, velük kapcsolatban és ugyanezen szempont alapján ezen a helyen említhető meg, hogy nemrégiben egy olyan *Thymus*-alak került kezembe, amely a mixotrichia érdekes jellemvonását mutatja. Ez elég ritka. Eddig csak két alakkört ismertem, amely a mixotrichiát határozottan mutatja: az egyik a *Thymus polytrichus* KERNER-é, amely jellemző növénye az Alpesek hegrendszerének s attól nyugat felé is terjed, a másik a *Thymus arcticus* DURAND alakköre, amely a sarkövbe eső s azzal szomszédos területek növénye.

A mixotrichia mintegy egyesíti magában a goniotrichus és holotrichus alakok szőrözeti bélyegeit: az ágak legfelső része határozottan köröskörül szőrös, alsó része többféle módon feltűnően kopaszodik, egyes példányokon az ágak alsó része teljesen csupasz, más példányokon a

Diese letztere Form verhält sich zur f. *Borosianus*, wie die ebenfalls in diesen Formenkreis gehörige f. *diversipellis* LYKA zur Stammform.

Da sich alle drei neuen Formen in ihren Behaarungsverhältnissen von ihren nächsten Verwandten unterscheiden, möchte ich bei diesem Anlasse und auf Grund desselben Standpunktes hier erwähnen, dass mir unlängst eine *Thymus*-Form untergekommen ist, welche den interessanten Character einer Mixotrichie aufwies. Dieser ist ziemlich selten. Es sind mir bisher nur zwei Formenkreise bekannt geworden, in welchen Mixotrichie sicher nachzuweisen ist, der eine ist der Formenkreis des *Thymus polytrichus* KERN. einer Charakterpflanze des Alpenzuges, aber auch westlich dieses Zuges verbreitet, der zweite ist jener des *Thymus arcticus* DURAND, einer Pflanze der Polarzone und ihrer benachbarten Gebiete.

Die Mixotrichie vereinigt sozusagen die Behaarungsmerkmale der goniotrichen und holotrichen Formen in sich: die obersten Teile der Zweige sind entschieden ringsherum behaart, die unteren Teile verkahlen auffallend in mehrfacher Weise, an einzelnen Exemplaren ist der untere Teil vollkom-

középső és alsó rész az éleken hosszabb, az oldallapokon sokkal rövidebb szőrű. *Th. polytrichus* KERNER-t ez a vonás választja el a szintén havasi és alhavasi tökéletesen goniotrichus *Th. Trachselianus* OP.-tól és a dombvidéki holotrichus *Th. praecox* OP.-tól. Az utóbbinak még elterjedési köre is más.

Ezt a mixotrichus szőrözetet mutatja a tőlük egyebekben különböző következő új alak is:

4. *Thymus schistosus* n. sp. Caule decumbente indeterminato stolonisante, ramis florigeris mixotrichis: saltem parte superiore holotrichis, parte media angulis pilis longioribus deflexis, lateribus conspicue brevioribus indutis, deorsum gradatim glabrescentibus, vel parte media et infima rite goniotrichis. Nervatura foliorum crassa, prominens, pseudomarginata, partim $\pm$ marginata. — Planta *typica* ramis floriferis 1—3 cm altis instructa, foliis inmis conferto-imbricatis, mediis et superioribus remotis, orbiculatifovatis, maximis 6—7 mm longis, $\pm$ pilosis vel subtus glabris. Inflorescentia globosa $\pm$ 1 cm in diam., calyx 5 mm l., subtis pilosus, supra glabrescens vel glaber, dentibus ciliatis. — Transylvania, in montibus Fogaras ad Butyán, solo schistoso, als 2200—2500 m; ibidem in valle Domna, 2100 m alt, leg. 2. et 3t. VIII. 1927. E. GY. NYÁRÁDY.

Az új alak azért nem sorozható be a *Th. polytrichus* KERN. közé, mert levelei egy része marginatus. Mintegy átvezet a szintén leginkább keletvidéki érszegélyes kakukfüvekhez. Egyébként a *Th. polytrichus* alakjai az Alpeseokról keleti irányban nem terjedtek el, az új alak földrajzilag is messze esik tőlük. Az erdélyi flórában a *Th. balcanus* BORB. szomszédságába iktatható be, mint amely szintén a § *Praecoces* népes körébe tartozik.

men kahl, an anderen sind die mittleren und unteren Teile an den Kanten lang, an den Zweigflächen aber viel kürzer behaart. Dieses Merkmal scheidet *Th. polytrichus* KERN. von dem ebenfalls alpinen oder subalpinen, vollkommen goniotrichen *Th. Trachselianus* OP. und dem Hügelland bewohnenden, holotrichen *Th. praecox* OP., dessen Verbreitungsgebiet auch ein anderer ist.

Eine solche mixotriche Behaarung zeigt auch die folgende, von den erwähnten auch in anderer Beziehung verschiedene neue Form:

Diese neue Form kann den Formendes *Th. polytrichus* KERN. nicht zugezählt werden, da ein Teil ihrer Blätter randläufige Nerven („Marginati“) besitzt. Sie bildet sozusagen einen Übergang zu den ebenfalls im Osten verbreiteten „Marginaten.“ Übrigens haben sich die Formen des *Th. polytrichus* östlich der Alpen nicht verbreitet, die neue Form entfernt sich also auch in geographischer Beziehung. Unter den siebenbürgischen Formen gebührt ihr der Platz neben *Th. balcanus* BORB. der ebenfalls ein Glied der formenreichen Gruppe § *Praecoces* darstellt.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1930

Band/Volume: [29](#)

Autor(en)/Author(s): Lyka Karl

Artikel/Article: [Über einige neuere Thymus-Formen 1-3](#)